

Резултати от участието на България
в модул финансова грамотност в
PISA 2022

Финансова грамотност в PISA...

... се фокусира върху измерването на уменията на 15-годишните ученици да прилагат знанията и компетентностите, касаещи финансови проблеми, научени в и извън училище.

... се провежда за първи път в PISA 2012

... се провежда в България за втори път

Финансовата грамотност в PISA 2022

...познаване и разбиране на финансови концепции и свързаните с тях рискове, уменията, мотивацията и увереността да се прилага това знание и разбиране при вземането на ефективни решения в контекста на широк спектър от финансови концепции, с цел подобряване на финансовото благосъстояние на отделни хора и на обществото като цяло, както и осигуряване на активно участие в икономическия живот.

Оценяване на финансовата грамотност в PISA 2022

съдържателни области

- ✓ пари и трансакции
- ✓ планиране и управление на финансите
- ✓ риск и компенсация
- ✓ финансова среда

Оценяване на финансовата грамотност в PISA 2022

Когнитивни процеси

- ✓ идентифициране/намиране на информация
- ✓ анализиране на информация във финансов контекст
- ✓ оценяване на финансови въпроси
- ✓ използване/прилагане на знания и разбирания по финансови въпроси

Задачите по финансова грамотност в PISA 2022

- ✓ контекст, пресъздаващ реална ситуация
- ✓ източник на информация: текст, графика, таблица, анимация, интерактивна симулация и др.
- ✓ различна трудност.

Постижения на учениците по финансова грамотност в PISA 2022

Равнище	Точки	Характеристика на равнището и задачите, оценяващи способностите на учениците
5	625	Учениците могат да прилагат широк кръг от познания, свързани с финансови термини и концепции, в различни ситуации, отнасящи се към техния живот в дългосрочен план. Умеят да анализират финансови продукти като вземат под внимание ключови елементи от финансови документи, които не са посочени явно, а са споменати мимоходом (например такси за трансакция, такса за обслужване на сметка и др.). Много прецизно решават нерутинни финансови задачи. Описват вероятни последствия от определени финансови решения, демонстрирайки разбиране и познаване на различни финансови концепции.
4	550	Учениците на това равнище могат да прилагат познанията си за рядко срещани финансови концепции и продукти в ситуации, които биха били приложими за тях като възрастни, като например: управление на банкови сметки и сложна лихва при различни спестовни продукти. Могат да интерпретират и оценяват широк кръг от детайлни финансови документи като банкови извлечения, както и да обясняват функцията на по-рядко употребявани финансови продукти. В състояние са да вземат финансови решения, съобразявайки се с дългосрочните последици от тях, да разбират цялостната стойност при изплащането на дългосрочен заем, както и да решават рутинни проблеми в по-рядко срещани финансови ситуации.
3	475	Учениците могат да прилагат знанията си за често срещани финансови концепции, термини и продукти в ситуации, които са от практическо значение за тях. Разбират последствията от своите финансови решения и умеят да съставят основни финансови планове в познат контекст. Лесно разпознават голям набор от финансови документи и прилагат основни математически операции, включително пресмятане на проценти. В състояние са да подбират математическите операции, необходими за решаване на основни финансови задачи, в контекста на относително общата финансова грамотност (бюджетни калкулации).
2	400	Учениците могат да прилагат знанията си по отношение на често срещани финансови продукти и владеят често употребявани финансови термини и понятия. Те могат да използват дадена информация за вземане на финансови решения в ситуации, които непосредствено ги касаят. Разпознават значимостта на основното бюджетиране и интерпретират значими елементи от финансови документи. В състояние са да прилагат основни математически операции, включително делене, за да решават поставените финансови въпроси. Показват разбиране на връзките между различни финансови елементи като например потребление и натрупване на разходи.
1	326	Учениците могат да идентифицират и познават често срещани финансови продукти и термини, както и да интерпретират информация, отнасяща се до основни финансови концепции. В състояние са да правят разлика между необходимо и желано, да вземат прости решения, касаещи ежедневното потребление. Разпознават ежедневни финансови документи, например фактури, и прилагат прости математически операции (събиране, изваждане или умножение) във финансови ситуации, свързани най-вече с личния им опит.

Примерна задача от PISA 2022 – финансова грамотност

PISA 2022



Онлайн продажби

Въведение

Прочетете въведението. След това кликнете върху стрелката СЛЕДВАЩ.

ОНЛАЙН ПРОДАЖБИ

Зара продава своята тенис ракета в популярен уебсайт за продажба на употребявани стоки, за да си помогне за разходите, които ще има при постъпване в университета.

Продава се от Зара

Тенис ракета

Състояние: използвана/
като нова

Цена: 150 зета



Примерна задача от PISA 2022 – финансова грамотност

PISA 2022



Онлайн продажби

Въпрос 1 / 1

Използвайте „Онлайн продажби“ вдясно. Напишете своя отговор на въпроса.

Напишете една причина, поради която откажат на Зара да приеме офертата на НинаВ2 е добро финансово решение.

ОНЛАЙН ПРОДАЖБИ

Уебсайтът, в който Зара продава тенис ракетата си, осигурява сигурна електронна платежна система за прехвърляне на пари от купувачи към продавачи.

Наскоро Зара е провела следния разговор със заинтересован купувач чрез системата за съобщения на уебсайта.

НинаВ2: Здравей! Тенис ракетата ти изглежда много добре, страхотен модел е.

За1А: Благодаря :) Искаш ли да я купиш?

НинаВ2: Ракетата ти струва повече от 150 зета. Ако ми дадеш банковата си сметка и останалите детайли за превод, ще ти прехвърля директно 200 зета, а ти ще ми изпратиш тенис ракетата. Какво мислиш?

За1А: Благодаря за предложението, но предпочитам да използвам платежната система на уебсайта.

Съдържателна област

Финансова среда

Познавателен процес

Оценяване на финансови въпроси

Контекст

Индивидуален

Равнище от скалата

2

Ръководство за оценяване на задача ОНЛАЙН ПРОДАЖБИ

Пълен кредит: *Посочва допустимо обяснение базирано на една или повече от следните причини:*

1. Потенциалният купувач може да я измами

- ✓ Офертата изглежда твърде хубава, за да е истина.
- ✓ Не е сигурно

2. Рисковано е да дава банковата си сметка и други детайли за превода

- ✓ Даването на информация за банкова ѝ сметка може да изложи на риск сметката ѝ.
- ✓ НинаВ2 може да злоупотреби с банковите детайли на Зара.

3. Използването на електронната платежна система на сайта вероятно ще е по-сигурно

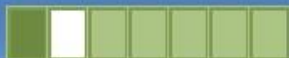
- ✓ Платежната система на сайта е по-сигурна.

4. Зара може да понесе някакъв вид финансова санкция или глоба от сайта за използването на алтернативен начин на плащане.

- ✓ Сайтът може да ѝ начисли такса, защото не използва техния начин на плащане.
- ✓ Нейният акаунт може да бъде закрит, ако действията ѝ противоречат на условията за използване на сайта.

Примерна задача от PISA 2022 – финансова грамотност

PISA 2018



Нов велосипед

Въпрос 2 / 2

Използвайте „Нов велосипед“ вдясно. Кликнете върху отговора, който смятате за правилен.

В района, в който живее Григор, са откраднати няколко велосипеда.

Кой от изброените продукти може да защити финансово Григор, ако велосипедът му бъде откраднат от гаража?

- Застраховка на домашното имущество
- Пътнически чекове
- Държавни облигации
- Ипотека

НОВ ВЕЛОСИПЕД

Планински велосипед

600 зеда в брой!

Нямате необходимите пари?
Попитайте в магазина за
нашите страхотни предложения
за пазаруване на изплащане.

**Предлагаме ниски лихвени
проценти!**



Съдържателна област

Риск и компенсация

Познавателен процес

Идентифициране/намиране на информация

Контекст

Дом и семейство

Равнище от скалата

1

Примерна задача от PISA 2022 – финансова грамотност

Въведение

PISA 2018

„Велосипеди в Зедград“

Въведение


В Зедград току-що е стартирала нова програма за велосипеди под наем, наречена „Велосипеди в Зедград“. Велосипедистите могат да взимат велосипед от едно място и да го оставят на друго.

За да използвате „Велосипеди в Зедград“, трябва да станете член на програмата и да плащате членски внос.

Членството във „Велосипеди в Зедград“ се управлява от приложение за смартфони, както е показано вдясно.

За да видите различните цени за всеки план:

- *Кликнете върху „Годишен“, за да видите годишния членски внос.*
- *Кликнете върху „Месечен“, за да видите месечния членски внос.*
- *Изберете 1 пътуване от 61-120 минути и 1 от 121 или повече минути, за да видите таксите за тях.*
- *Кликнете върху „Изчисли общата сума“, за да видите общата цена.*
- *Кликнете върху нови варианти и „Изчисли общата сума“, за да видите други възможности.*

Велосипеди под наем
„Велосипеди в Зедград“ 

Членски внос		Зеда
<input type="radio"/>	Годишен	
<input type="radio"/>	Месечен	
	<input type="text"/> Брой месеци	
Брой пътувания	Продължителност на пътуванията (минути)	
Неограничен	До 60	БЕЗПЛАТНО
<input type="text"/>	61-120	
<input type="text"/>	121 или повече	
ОБЩО		

Примерна задача от PISA 2022 – финансова грамотност

PISA 2018

„Велосипеди в Зедград“
Въпрос 2 / 4

Как да използвате приложението на „Велосипеди в Зедград“?

Използвайте приложението на „Велосипеди в Зедград“ вдясно. Напишете своя отговор на въпроса с помощта на цифровите клавиши на клавиатурата.

Юлия иска да разбере дали ще ѝ излезе по-евтино да плати шест месечни членски вноса или един годишен членски внос, ако използва „Велосипеди в Зедград“ в продължение само на шест месеца.

Не забравяйте, че Юлия иска да пътува с велосипед до работа и обратно всеки ден (45 минути във всяка посока), както и два пъти в месеца за повече от три часа.

Кое членство е по-евтино?

Годишно членство
 6-месечно членство

Колко ще спести за шест месеца Юлия с по-евтиното членство?

зеда

Велосипеди под наем
„Велосипеди в Зедград“

Членски внос		Зеда
<input type="radio"/> Годишен		
<input type="radio"/> Месечен		
	<input type="text"/> Брой месеци	
Брой пътувания	Продължителност на пътуванията (минути)	
Неограничен	До 60	БЕЗПЛАТНО
<input type="text"/>	61-120	
<input type="text"/>	121 или повече	
ОБЩО		

Изчисли общата сума

Съдържателна област

Пари и трансакции

Познавателен процес

Анализиране на информация във финансов контекст

Контекст

Индивидуален

Равнище от скалата

5

PISA 2022. Резултати по финансова грамотност

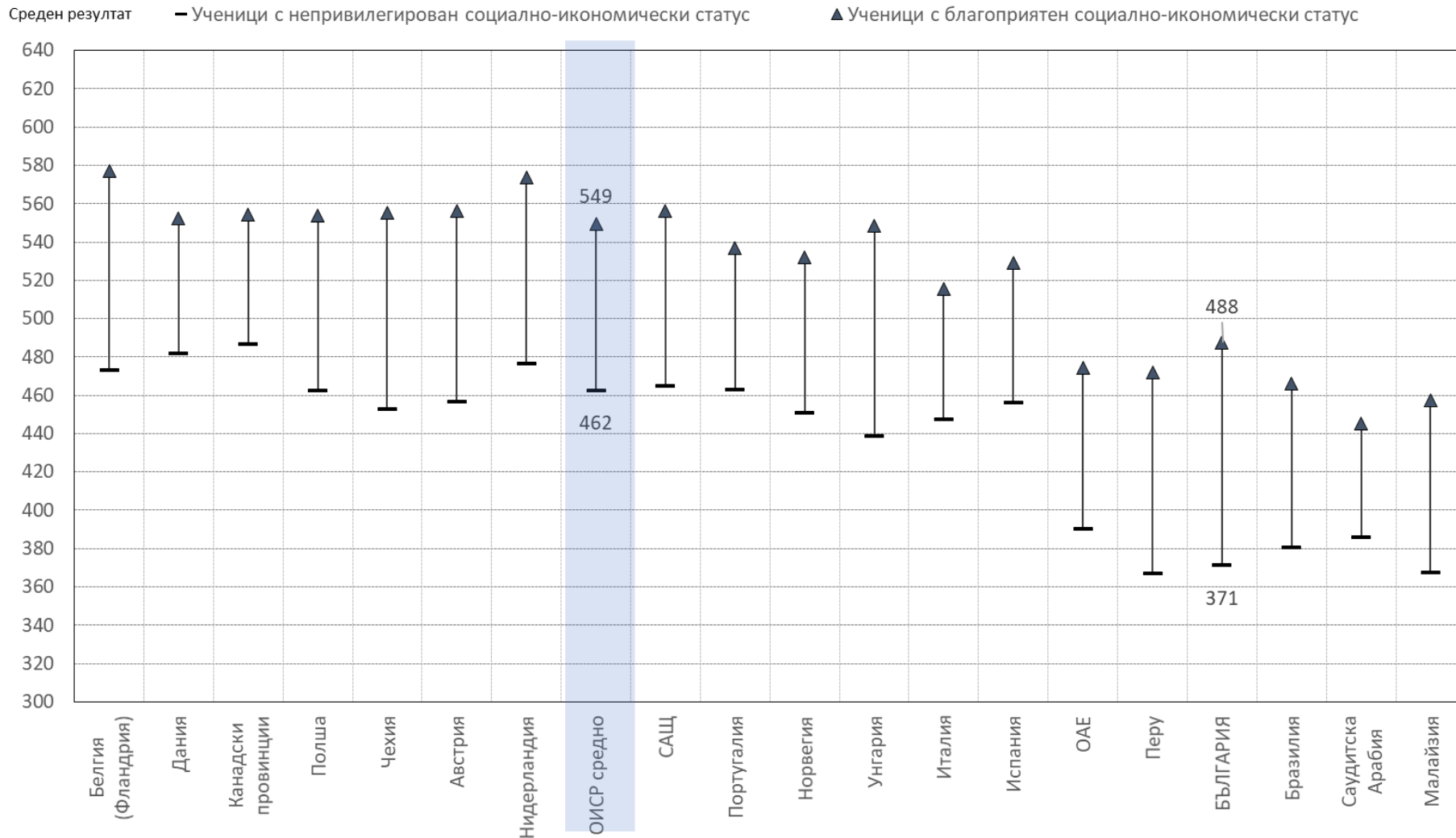
Държава/регион	Среден резултат	S.E. (стандартна грешка)
Белгия	527	(3,2)
Дания	521	(2,4)
Канада	519	(2,4)
Нидерландия	517	(4,4)
Чехия	507	(2,2)
Австрия	506	(2,8)
Полша	506	(2,7)
САЩ	505	(4,9)
ОИСР средно	498	(0,8)
Португалия	494	(2,4)
Унгария	492	(3,1)
Норвегия	489	(2,6)
Испания	486	(2,7)
Италия	484	(3,1)
ОАЕ	441	(1,6)
България	426	(3,7)
Перу	421	(3,0)
Коста Рика	418	(3,1)
Бразилия	416	(2,3)
Саудитска Арабия	412	(2,6)
Малайзия	406	(2,9)

PISA 2022. Резултати по финансова грамотност

Разпределение на учениците (в %) по равнища на скалата по финансова грамотност и по държави/региони

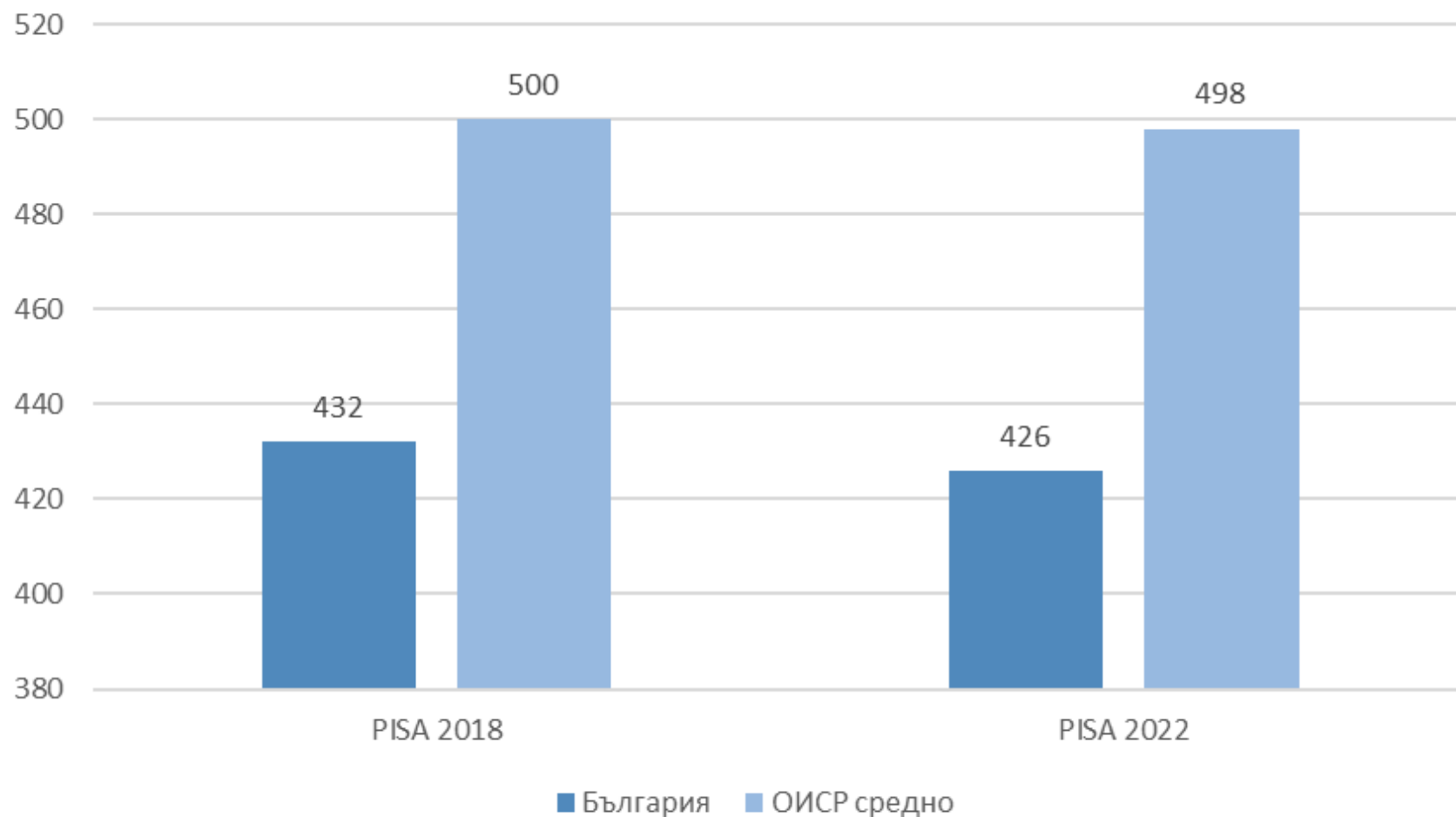


PISA 2022. Резултати по финансова грамотност



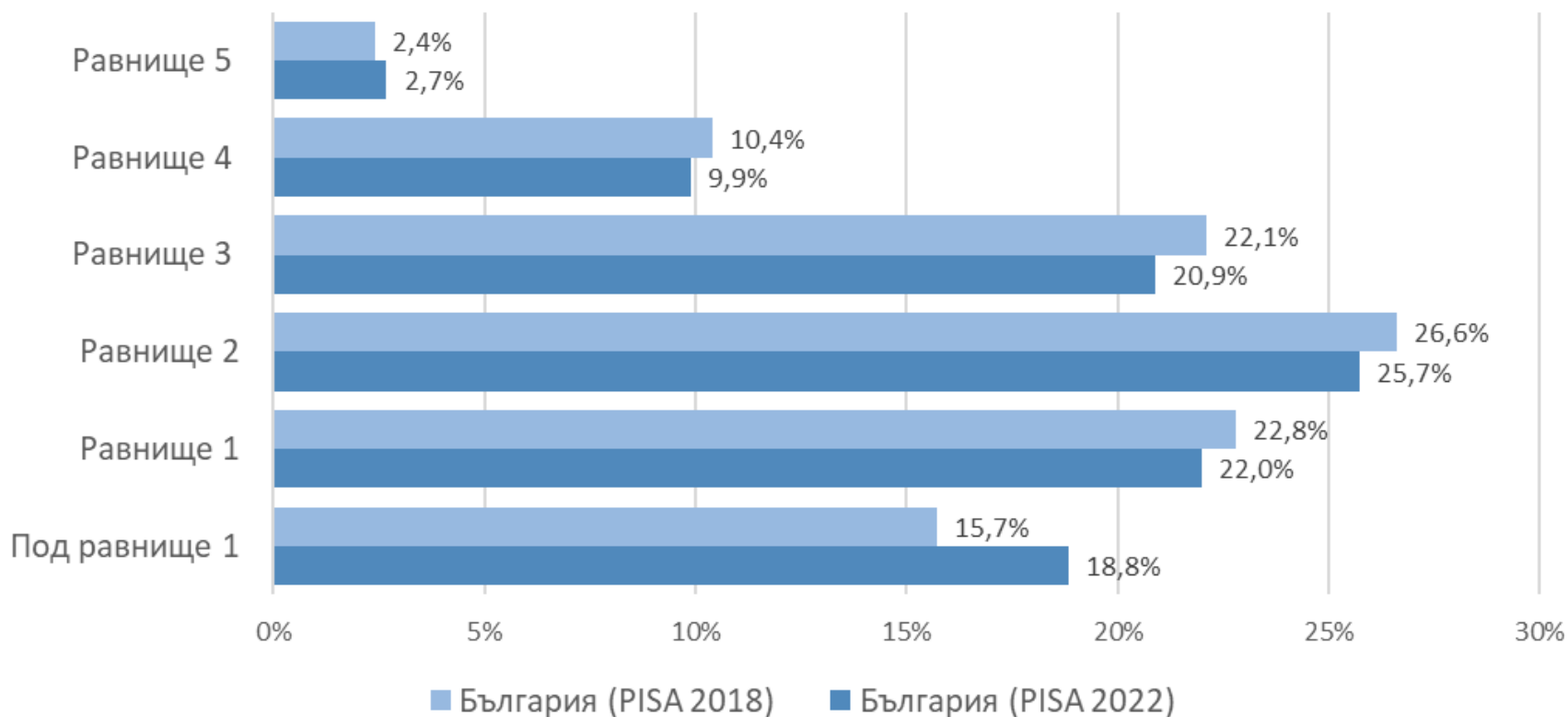
PISA 2022. Резултати на България - тенденции

Тенденции в резултатите на България по финансова грамотност в PISA



PISA 2022. Резултати на България - тенденции

*Разпределение на учениците по равнища на скалата по
финансова грамотност*



PISA 2022. Резултати на България

Как учениците обсъжда с родителите (настойниците) си парични въпроси?

- ✓ 85% от българските ученици съобщават, че поне веднъж месечно разговарят с родителите си за пари за неща, които искат да си купят, за собствените си решения за спестяване (75%) или за пазаруване онлайн (79,3%). Сравнително по-малко ученици в България съобщават, че са обсъждали с родителите си новини, свързани с икономиката или финансите, или семейния бюджет.
- ✓ Учениците, които съобщават, че ежеседмично или ежемесечно обсъждат с родителите си парите за нещата, които искат да си купят, решенията за собствените си разходи или пазаруването онлайн, се представят по-добре по отношение на финансовата грамотност в сравнение с учениците, които съобщават, че никога не са обсъждали тези теми, след отчитане на характеристиките на учениците. Разликата в полза на обсъждащите е 35 точки.
- ✓ Около 74,5% от учениците в България (83% средно за страните от ОИСР и 80% средно за всички страни и икономики) съобщават, че могат самостоятелно да решават за какво да харчат парите си. След отчитане на характеристиките на учениците, тези ученици са получили с около 49 точки по-високи резултати при оценяването на финансовата грамотност от учениците, които не са съобщили това (в сравнение с 30 точки средно за страните от ОИСР и икономиките).

PISA 2022. Резултати на България

Изучават ли учениците в България финансови въпроси в училище?

- ✓ българските ученици съобщават, че през предходните 12 месеца са учили в училище за надница (46,9%), бюджет (54,4%), предприемачество (49,8%), банков заем (48,5%) **и все още знаят какво означават тези термини**. По-малко съобщават, че са учили за обменен курс (28,6%) и сложна лихва (26,4%).
- ✓ Учениците, които съобщават, че са научили и все още знаят термини, свързани с финансите, като изплащане на лихва (39,2%), възвръщаемост на инвестицията, дебитна карта, бюджет, надница или предприемач, изпреварват учениците, които не са научили тези термини, с поне 8 точки след отчитане на характеристиките на учениците и училищата, както и на резултатите на учениците по математика и четене.

PISA 2022. Резултати на България

Пари и основни финансови услуги: достъп и използване

- ✓ В България 50,3% от 15-годишните ученици съобщават, че имат сметка в банка (в сравнение с 63% средно за страните от ОИСР и икономиките). Около 46,7 % от българските ученици притежават платежна или дебитна карта, докато средно за страните от ОИСР и икономиките този дял е 62 %.
- ✓ Учениците които имат банкова сметка, имат с 19 точки по-високи резултати по отношение на финансовата грамотност в сравнение с учениците, които не са имали сметка, след отчитане на характеристиките на учениците и другия им опит с парите и основните финансови продукти.
- ✓ Около 86,6 % от нашите ученици са купували нещо онлайн (сами или с член на семейството) през 12-те месеца преди да се явят на оценяването на финансовата грамотност PISA 2022, еднакъв процент със страните от ОИСР и икономиките. Купуването на нещо онлайн се свързва с повишаване на резултатите от финансовата грамотност с 14 (За ОИСР с 19 ч.) точки, след отчитане на характеристиките на учениците и другия им опит с парите и основните финансови продукти. За ОИСР точките са 19 ч.

Допълнителна информация за
участието на България в PISA може да
намерите на sorio.bg

Благодаря за вниманието!